

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне
па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

МАЛЮНАК

Тыпавая вучэбная праграма
для ўстаноў вышэйшай адукацыі па напрамках спецыяльнасцей
1-18 01 01-04 Народная творчасць (народныя рамёствы),
1-15 02 01-07 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва
(рэстаўрацыя вырабаў)

Мінск
БДУКМ
2012

Складальнікі:

Р.Ф.Шаура, прафесар кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, доктар мастацтвазнаўства, прафесар;

У.Ц.Гардзеенка, прафесар кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Рэцэнзенты:

кафедра дызайну прыватнай установы адукацыі “Інстытут сучасных ведаў імя А.М.Шырокава”;

У.В.Уродніч, дэкан мастацкага факультэта ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці тыпавой:

кафедрай народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 2 ад 22.09.2011 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 1 ад 11.10.2011 г.);

навукова-метадычным саветам па народнай творчасці (па напрамках) Вучэбна-метадычнага аб’яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 1 ад 14.10.2011 г.);

навукова-метадычным саветам па выяўленчым, дэкаратыўна-прыкладным мастацтве, дызайне Вучэбна-метадычнага аб’яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 1 ад 11.01.2012 г.).

Адказны за рэдакцыю *І.В.Смяян*

Адказны за выпуск *Р.Ф.Шаура*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Тыпавая вучэбная праграма “Малюнак” распрацавана для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйных стандартаў па спецыяльнасцях 1-18 01 01 Народная творчасць (па напрамках) (*напрамкі спецыяльнасці 1-18 01 01-03 Народная творчасць (тэатральная), 1-18 01 01-04 Народная творчасць (народныя рамёствы), 1-18 01 01-05 Народная творчасць (фальклор)*); 1-15 02 01 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (па напрамках) (*напрамак спецыяльнасці 1-15 02 01-07 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (рэстаўрацыя вырабаў)*)).

Матэрыял вучэбнай дысцыпліны па малюнку мае непасрэдную сувязь з такімі агульнаадукацыйнымі дысцыплінамі, як “Педагогіка”, “Псіхалогія”, “Культуралогія”.

Мэтай курса з’яўляецца фарміраванне ў будучых спецыялістаў народных рамёстваў і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва ведаў і навыкаў у галіне малюнка як адной з асноўных дысцыплін выяўленчага мастацтва.

У межах курса прадугледжваецца выкананне наступных вучэбных задач:

- развіццё культуры ўспрымання, вобразнага мыслення і прасторавага ўяўлення студэнтаў;
- набыццё неабходных тэарэтычных ведаў па малюнку і іх выкарыстанне ў мастацкай практыцы;
- выпрацоўка прафесійнага майстэрства графічных прыёмаў малявання;
- авалоданне тэхнікай малюнка з выкарыстаннем розных матэрыялаў (аловак, вугаль, сангіна, соус);
- фарміраванне асацыятыўна-вобразнага мыслення мастака ў стварэнні графічных і дэкаратыўных кампазіцый;
- засваенне методыкі стварэння графічнай выявы на аснове існуючых законаў і правіл мастацкага вырашэння твора;
- развіццё здольнасцей і творчай актыўнасці студэнтаў у працэсе мастацка-практычнай дзейнасці.

Пасля вывучэння дысцыпліны студэнт павінен ведаць:

- акадэмічныя правілы і законы малюнка і кампазіцыі;
- законы прасторавай пабудовы малюнка;
- прыёмы кампазіцыйнага вырашэння малюнка;
- прыёмы танальнай і святлоценьвай распрацоўкі малюнка.

Студэнт павінен *умець*:

- арганізоўваць забеспячэнне тэхнічнымі сродкамі цэльнасці работы;
- дакладна будаваць кампазіцыю малюнка;
- выкарыстоўваць розныя мастацкія тэхнікі і прыёмы танальнай і святлоценьвай распрацоўкі.

Асновай метаду навучання малюнку з'яўляецца маляванне з натуры. Для кантраснага выяўлення формы сродкамі святлаценню большасць заданняў па малюнку рэкамендуецца выконваць пры штучным асвятленні. У залежнасці ад складанасці ці накіраванасці задання адводзіцца і адпаведная колькасць гадзін.

У працэсе вывучэння студэнтамі дысцыпліны “Малюнак” выкарыстоўваюцца розныя тэхналогіі і метады навучання. Адной з тэхналогій, якая дазваляе навучэнцу стаць суб'ектам навучання і паспяхова развіваць самастойнасць і камунікацыйныя ўменні, з'яўляецца *тэхналогія калектыўнага ўзаема-навучання*, або калектыўны спосаб набывання ўменняў і навыкаў у выяўленчым мастацтве.

Калектыўным спосабам навучання з'яўляецца такая яго арганізацыя, пры якой навучанне студэнтаў ажыццяўляецца шляхам іх сумеснай працы над малюнкам, дзе бачны творчы ўзровень і веды кожнага, пры гэтым работы найбольш паспяховых студэнтаў могуць служыць узорам для менш падрыхтаваных у выяўленчым мастацтве.

Пры выкарыстанні тэхналогіі калектыўнага ўзаеманавучання асобныя заданні, прадугледжаныя праграмай, навучэнцы выконваюць самастойна, без удзелу выкладчыка, і на пэўных этапах навучальнага працэсу работы абмяркоўваюцца і аналізуюцца ў прысутнасці кіраўніка.

Тэхналогія поўнага засваення ведаў і навыкаў прадугледжвае арганізацыю працэсу аптымізацыі вучэбнай дзейнасці навучэнцаў пры выкарыстанні сукупнасці спосабаў (метадаў, прыёмаў, аперацый) педагагічнага ўзаемадзеяння (уздзеяння), якія робяць дасягненне больш высокага выніку ўсімі навучэнцамі ў навучальным працэсе.

Тэхналогія арганізацыі рэфлексійнай дзейнасці прадугледжвае здольнасць чалавека да самапазнання. Для ўсіх тыпаў рэфлексіі характэрны праяўленне ўпэўненасці, выказванне сваіх меркаванняў, сумненняў, пастаноўка пытанняў.

Усе тыпы рэфлексіі актывізуюцца пры стварэнні ў чалавека ўстаноўкі назіраць і аналізаваць уласнае пазнанне, паводзіны і разуменне гэтых паводзін пры вырашэнні вучэбных і творчых задач.

Тыпавая праграма па малюнку грунтуецца на прынцыпах навуковасці, свядомасці, даступнасці і пасільнасці, сістэматычнасці і паслядоўнасці вырашэння тэхніка-выканальніцкіх задач і прадугледжвае выкарыстанне ў навучальным працэсе такіх метадаў навукова-творчага пазнання, як *назіранне, параўнанне, абагульненне, аналіз і сінтэз*.

Заданні прапануюцца ў такім парадку, каб студэнты змаглі больш поўна авалодаць усімі метадамі малюнка, неабходнымі спецыялісту ў галіне народных рамёстваў, рэстаўрацыі твораў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, а таксама педагогічнай працы.

Асноўным прынцыпам работы над малюнкам з'яўляецца паслядоўнае яго выкананне: ад агульнага да прыватнага і ад прыватнага да ўзбагачанага дэталямі агульнага, ад простага да складанага.

Для таго каб паспяхова весці педагогічную і творчую работу, спецыялісту ў галіне народных рамёстваў належыць вывучаць і тэарэтычныя асновы малюнка. З гэтай мэтай у праграму ўключаны лекцыі па тэорыі малюнка. Будучы выкладчык, кіраўнік творчага калектыву павінен не толькі ўмець паказаць пабудовы формы ў малюнку, але і ведаць мастацтвазнаўчую тэрміналогію, умець тлумачыць заканамернасці пабудовы натуры, паслядоўнасці работы над малюнкам.

Уся вучэбная праца па малюнку непарыўна звязана з практычным вывучэннем перспектывы, пластычнай анатоміі. Набытыя такім чынам веды і навыкі шляхам практычнай работы па малюнку даюць магчымасць прафесійна выконваць мастацкія творы ў розных відах дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, высокапрафесійна працаваць на ніве выкладчыцкай дзейнасці ў галіне выяўленчага мастацтва.

Паспяховасць студэнтаў рэкамендавана кантраляваць шляхам прагляду іх работ (аўдыторных пастановак і самастойных заданняў), выкананых за пэўны перыяд часу ў семестрах. Прагляд студэнцкіх работ і выстаўленне ацэнак рэкамендавана ажыццяўляць камісіі, у склад якой павінны ўваходзіць выклад-

чыкі кафедры. Выкладчык падрабязна аналізуе работы студэнтаў і высвятляе пытанні, якія ўзнікаюць у час прагляду.

Для замацавання ведаў, набытых на аўдыторных занятках на працягу года, студэнты выезджаюць на пленэр і па спецыяльнай праграме выконваюць заданні па малюнку, жывапісе і кампазіцыі.

Самастойная работа студэнтаў арганізуецца ў адпаведнасці з Палажэннем, распрацаваным ва ўстанове вышэйшай адукацыі.

У адпаведнасці з тыпавымі вучэбнымі планамі вывучэнне дасцыпліны “Малюнак” максімальна разлічана на 908 гадзін. Па напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-04 “Народная творчасць (народныя рамёствы)” прадугледжаны 474 гадзіны аўдыторных заняткаў (16 г. – лекцый, 458 г. – лабараторных заняткаў); па напрамку спецыяльнасці 1-15 02 01-07 “Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (рэстаўрацыя вырабаў)” – 490 гадзін аўдыторных заняткаў (18 г. – лекцый, 472 г. – лабараторных заняткаў).

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў – залікі, экзамены.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

на напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-04
Народная творчасць (народныя рамёствы)

Тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	усяго	лекцыі	лабар. зан.
1. Малюнак, яго сутнасць і значэнне ў выяўленчым мастацтве. Законы, правілы і тэхнічныя прыёмы ў малюнку	110	4	106
2. Малюнак у працэсе пазнання і аналізу натуры. Сродкі выяўлення формы. Законы лінейнай і паветранай перспектывы	118	4	114
3. Асаблівасці партрэтнай выявы галавы чалавека	70	2	68
4.Партрэтная характарыстыка мадэлі ў малюнку	90	2	88
5. Анатамічныя і пластычныя асаблівасці чалавека. Заканамернасці малявання аголенай фігуры чалавека	86	4	82
Усяго...	474	16	458

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

на напрамку спецыяльнасці 1-15 02 01-07

Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (рэстаўрацыя вырабаў)

Тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	усяго	лекцыі	лабар. зан.
1. Малюнак, яго сутнасць і значэнне ў выяўленчым мастацтве. Законы, правілы і тэхнічныя прыёмы ў малюнку	118	4	114
2. Малюнак у працэсе пазнання і аналізу натуры. Сродкі выяўлення формы. Законы лінейнай і паветранай перспектывы	126	6	120
3. Асаблівасці партрэтнай выявы галавы чалавека	70	2	68
4.Партрэтная характарыстыка мадэлі ў малюнку	90	2	88
5. Анатамічныя і пластычныя асаблівасці чалавека. Заканамернасці малявання аголенай фігуры чалавека	86	4	82
Усяго...	490	18	472

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Тэма 1. Малюнак, яго сутнасць і значэнне ў выяўленчым мастацтве. Законы, правілы і тэхнічныя прыёмы ў малюнку

Паняцце “малюнак”. Разнавіднасці малюнка. Тэхніка, метады і характар малявання. Вучэбны і творчы малюнак. Маляванне па ўспрыманні і па ўяўленні. Лінейная і паветраная перспектыва, святло і цені, лінія і тон у малюнку. Малюнкi доўгатэрміновыя і кароткатэрміновыя, лінейныя і святлоценыя. Тэхнікі выканання малюнка, матэрыялы і інструменты, якія выкарыстоўваюцца пры маляванні. З гісторыі развіцця малюнка. Малюнак у мастацтве Старажытнага свету, Сярэднявечча, эпохі Адраджэння, перыяду XVII ст. Малюнак у сучасным выяўленчым мастацтве.

На першым этапе прапанаванай дысцыпліны студэнту даецца магчымасць засвоіць асноўныя палажэнні акадэмічнага малюнка, навучыцца правільна будаваць прадметы на лісце паперы з улікам лінейнай перспектывы, знаходзіць прапарцыянальныя адносіны паміж дэталямі нацюрморта, перадаваць аб’ём прадметаў за кошт святлоценыявой прапрацоўкі, вылучаць глыбіню прасторы, аб’ядноўваць усе прадметы кампазіцыі ў цэласную графічную структуру. Для набыцця першапачатковых графічных ведаў студэнтам прапанована малюнак нацюрмортаў з розных па фактуры і матэрыялу прадметаў. Пастаноўкі звычайна складаюцца з бытавых і геаметрычных рэчаў з розных матэрыялаў: гіпсу, дрэва, керамікі, драпіроўкі, – размешчаных па вертыкалі або па гарызанталі. Крытэрыямі ацэнкі падобных заданняў з’яўляюцца:

- правільнае кампазіцыйнае размяшчэнне пастаноўкі нацюрморта на лісце паперы з улікам яго аптычнай сярэдзіны і гарманічнай раўнавагі ўсіх прадметаў адносна плоскасці ліста;
- захаванне правіл і прыёмаў лінейнай перспектывы ў малюнку;
- выяўленне прапарцыянальных суадносін прадметаў нацюрморта;
- вырашэнне святлоценыявой характарыстыкі прадметаў нацюрморта за кошт штрыхавой графічнай прапрацоўкі;
- перадача глыбіні прасторы ў малюнку;
- выяўленне матэрыяльнасці прадметаў.

Далейшае засваенне законаў выяўленчага мастацтва ў малюнку ажыццяўляецца за кошт выканання нацюрмортаў з канкрэтнымі характарыстыкамі:

- нацюрморт з гіпсавых геаметрычных прадметаў на нейтральным фоне;
- нацюрморт з геаметрычнымі і бытавымі прадметамі прамавугольнай і сферычнай формы на фоне нескладанай драпіроўкі;
- нацюрморт з бытавых прадметаў, разных па фактуры: драўляныя, металічныя рэчы, прадметы, зробленыя са шкла і керамікі, размешчаныя на фоне драпіроўкі;
- нацюрморт з бытавых прадметаў, фруктаў, агародніны, размешчаных на шматузроўневых плоскасцях з драпіроўкамі;
- малюнак нацюрморта з табурэтак. Пастаноўка з дзвюх табурэтак, закампанаваных пад рознымі вугламі зроку;
- малюнак складак тканіны.

Разам з аўдыторнай работай для засваення правіл малюнка і набыцця больш глыбокіх ведаў у графічным мастацтве студэнтам прапануецца выканаць шэраг самастойных заданняў – накідаў, замалёвак бытавых прадметаў прамавугольнай і сферычных формаў на лістах паперы фармату А-3, а таксама замалёвак інтэр’ераў памяшканняў і эцюдаў гарадскіх пейзажаў (фармат паперы А-4).

Тэма 2. Малюнак у працэсе пазнання і аналізу натурy.

Сродкі выяўлення формы.

Законы лінейнай і паветранай перспектывы

Пасля праходжання курса заданняў па маляванні нацюрмортаў студэнты прыступаюць да засваення правіл малявання выявы чалавека. Гэты працэс найбольш складаны ў малюнку і таму разлічаны на больш доўгі і працяглы перыяд выканання заданняў, на паступовае вивучэнне анатамічных асаблівасцей пабудовы шкілета чалавека, яго асобных частак: чэрапа чалавека, дэталей галавы (нос, вочы, вуха, вусны, рукі, ногі, торс, фігура).

Студэнтам прапанована малюнак чэрапа чалавека ў двух паваротах (профіль і фас) на адным лісце паперы. Пабудова выявы чэрапа чалавека з улікам яго анатамічных асаблівасцей, праявіць уменне графічна адлюстраваць не толькі як паста-новачны прадмет, які знаходзіцца ў пэўнай прасторы, але і

выявіць асноўныя яго характарыстыкі, пластычныя якасці чэрапна-мазгавой часткі і часткі твару. Акцэнт у дадзеным заданні робіцца на дэталёвым вывучэнні пабудовы чэрапа чалавека, яго галоўных складаючых: лобных пагоркаў, надброўных дуг, вачніц і насавых касцей, скулавых і вісочных касцей, верхняй і ніжняй сківіцы і інш. – і перадачы графічнымі сродкамі пастановачнага прадмета як цэласнай канструкцыі. Далей студэнты працуюць над дэталёмі гіпсавай галавы Давіда – адбіткаў са скульптуры Мікеланджэла (нос, вуха, вока, губы). Асноўная задача ў дадзеным заданні – сфарміраваць у студэнтаў навыкі і ўменні правільна, з пункту гледжання лінейнай перспектывы, перадаць графічнымі сродкамі форму асобных дэталёў галавы, у прыватнасці, пластыку носа, вачэй, вуха, губ; выявіць канструктыўнае рашэнне кожнай дэталі; замацаваць веды па іх пабудове, пошуку прапарцыянальных суадносін у маштабе агульнай структуры галавы чалавека. У працэсе выканання кожнага задання таксама ставіцца задача адпрацоўкі графічнай культуры малюнка, павышэння майстэрства валодання лініяй як галоўнага сродку выяўленчай граматы.

Выкананне малюнка экарышэ і гіпсавай абрубавачнай галавы на агульным лісце паперы прадугледжвае вывучэнне ў працэсе малявання анатамічнай пабудовы асноўных мышцаў галавы чалавека і затым праз абагуленія геаметрычныя формы ўмоўнай канструкцыі пераход да малявання гіпсавых адбіткаў галавы з узораў грэчаскіх антычных міфалагічных герояў.

Праграмае заданне па пабудове гіпсавага экарышэ і абрубавачнай галавы арыентавана на максімальна дасканаласць засваення правіл і прыёмаў малявання галавы чалавека ў час вывучэння яе анатамічнай канструкцыі шляхам замалёвак асноўнай групы мышцаў, якія фарміруюць твар чалавека, яго канкрэтны вобраз; набыццё навыкаў і ўменняў малявання галавы чалавека праз абагульненне анатамічных формаў, бачанне асноўнай канструктыўнай мадэлі ў цэласным яе ўяўленні. Наступны этап работы над малюнкам галавы чалавека дае магчымасць канкрэтызаваць і дэталізаваць яе форму, выявіць знешні характар і індывідуальныя асаблівасці таго ці іншага персанажа.

У мэтах пашырэння дыяпазону выяўленчых сродкаў малюнка студэнтам прапануецца самастойна выканаць наступныя заданні:

– накіды галавы чалавека (натуршчыка) у статычнай позе (лінейна-штрихавое выкананне: аловак, фармат паперы А-5, колькасць – 10 накідаў);

– накіды галавы чалавека (натуршчыка) у дынамічнай позе (лінейна-штрихавое выкананне: аловак, фармат паперы А-5, колькасць – 10 накідаў).

Тэма 3. Асаблівасці партрэтнай выявы галавы чалавека

Малюнак адбітка гіпсавай галавы. Канструктыўная пабудова складанай формы галавы. Кампаноўка на лісце паперы малюнка гіпсавай галавы па правілах аптычнай сярэдзіны, выкарыстоўваючы законы перспектывы і веды ў галіне пластычнай анатоміі. Вызначэнне асноўных характарыстык пастаноўкі: паварот галавы, вачэй, форма носа, губ, арыентуючыся на першым этапе на абагуленыя формы выяўленчай перадачы. Захаванне прапарцыянальных суадносін шырыні да вышыні агульнай пастаноўкі, а таксама прапорцый галоўных дэталей галавы. Вызначэнне напрамку святла і лінейна-тонавае вырашэнне. Арыентацыя пры маляванні на характэрныя анатамічныя апорныя і вузлавыя кропкі, вызначаючы напрамак, рух, прапорцыі і масу формы галавы і падпарадкоўваючы іх законам перспектывы. Выявіць пластыку анатамічнай пабудовы мадэлі ў тонавым графічным адлюстраванні. Выкарыстанне метадыкі паслядоўнай пабудовы малюнка – ад агульнага да прыватнага і ад дэталізацыі да абагульнення. Схема дзялення галавы па вертыкалі і гарызанталі. Анатамічная канструкцыя і перспектыўная пабудова. Пошук характару мадэлі і адлюстраванне яго ў малюнку. Выяўленне графічнага балансу паміж пярэднім і дальнім планами, выкарыстоўваючы святлоценявую мадэліроўку.

Перадача асноўных прапорцый галавы натуршчыка. Асноўныя анатамічныя характарыстыкі. Перспектыўныя змяненні натурны ў залежнасці ад месцазнаходжання малюючага. Выяўленне галоўных рыс натурны. Анатамічная канструкцыя малюнка, вызначэнне характэрных асаблівасцей галавы натуршчыка, твару, агульная схема пабудовы і яе выкарыстанне ў працы. Дэталёвая прапрацоўка і абагульненні. Графічныя прыёмы

аб'ёмнай святлоцэнявой перадачы выявы на двухмернай прасторы паперы.

Вызначэнне напрамку святла і лінейна-тонавае вырашэнне. Пошук характару мадэлі і адлюстраванне яго ў малюнку.

Асноўныя прапорцыі і анатамічная характарыстыка гіпсавых адбіткаў рукі і нагі метадам канструкцыйна-анатамічнага аналізу формы. Выяўленне пластыкі анатамічнай пабудовы рукі і нагі ў тонавым графічным адлюстраванні.

Засваенне законаў работы лінейна-тонавымі адносінамі ў адлюстраванні гіпсавых адбіткаў галавы чалавека, рук і ног, а таксама натуршчыка ажыццяўляецца ў працэсе выканання наступных заданняў з паслядоўным ускладненнем задач:

- малюнак галавы Гатамелаты;
- малюнак гіпсавай маскі Давіда;
- малюнак гіпсавых адбіткаў рукі і нагі;
- малюнак мужчынскай галавы з натуры;
- малюнак жаночай галавы з натуры.

Разам з аўдыторнымі работамі для замацавання пройдзенага матэрыялу студэнтам прапануецца выканаць некалькі самастойных заданняў:

- малюнак гіпсавай галавы Вальтэра, фармат паперы А-2;
- замалёўкі галавы натуршчыка (працяглы малюнак), аўта-партрэт, фармат паперы А-3.

Тэма 4. Партрэтная характарыстыка мадэлі ў малюнку

Асаблівасці пабудовы малюнка галавы чалавека з плечавым поясам і рукамі. Выяўленне характэрных прапорцый асобных дэталей і цэлага. Схема канструктыўнага злучэння галавы і плечавага пояса з улікам павароту натуршчыка ў адносінах да малюючага. Спосабы выяўлення партрэта чалавека ў розных тэхніках графічнага мастацтва. Малюнак галавы натуршчыка з плечавым поясам. Вызначэнне прапарцыянальных суадносін паміж аб'ёмам галавы, шыі і плечавага пояса. Анатамічная канструкцыя злучэння галавы, шыйных пазванкоў і плечавага пояса. Пошук пластычных асаблівасцей партрэта чалавека з плечавым поясам. Выкарыстанне законаў лінейнай і паветранай перспектывы і правіл святлоцэнявога мадэліравання. Пошук найбольш характэрнага кампазіцыйнага рашэння. Тонавыя суадносіны галоўных аб'ёмаў пастаноўкі і іх адлюстра-

ванне на паперы з выяўленнем як тыповых, так і індыўідуальных для натуршчыка рыс сродкамі графічнага мастацтва.

Прапануюцца наступныя практычныя заданні:

- малюнак партрэта натуршчыка з плечавым поясам;
- малюнак партрэта натуршчыка з плечавым поясам і рукамі.

Разам з аўдыторнымі заданнямі студэнтам прапануецца самастойная работа:

- замалёўка натуршчыка з плечавым поясам, фармат паперы А-3;
- замалёўкі рук натуршчыка, фармат паперы А -3.

Тэма 5. Анатамічныя і пластычныя асаблівасці чалавека. Заканамернасці малявання аголенай фігуры чалавека

Асаблівасці кампазіцыйнага рашэння малюнка і пастаноўкі фігуры на плоскасці падума. Выяўленне прапорцый фігуры, канструкцыйна-анатамічнай сувязі асноўных вузлоў фігуры. Мінімальнае выкарыстанне тону для выяўлення формаў фігуры. Роля лініі для выяўлення граніцы аб'ёмаў фігуры і фону.

Малюнак аголенай мужчынскай фігуры з апорай на адну нагу. Аптымальнае кампазіцыйнае рашэнне на лісце паперы. Выяўленне прапорцый, канструкцыйна-анатамічных сувязей усіх частак фігуры чалавека і адлюстраванне ў малюнку галоўных выяўленчых пазіцый пабудовы фігуры: прапарцыянальныя суадносіны ўсіх яе частак, правільнае вызначэнне пластыкі пазваночнага слупа і тазабедранай часткі фігуры і восі стаяння з апорай на адну нагу. Лінейна-канструкцыйнае рашэнне пастаноўкі ў малюнку.

Вызначэнне адрознення ў анатамічнай пабудове жаночай і мужчынскай фігуры. Выкарыстанне тонавага рашэння мадэлі з перавагай лінейнага модуля канструктыўнай пабудовы.

У малюнку аголенай мужчынскай фігуры ў нескладанай позе неабходна вырашыць задачу абазначэння вектараў напрамку павароту тулава натуршчыка, галавы, ног і рук і пабудаваць малюнак з улікам падкрэсленай анатамічнай канструкцыі. Знайсці найбольш выразную кампазіцыйную структуру ў пабудове фігуры натуршчыка. Захаваць прапарцыянальныя адносіны і анатамічна-канструкцыйнае вырашэнне ў малюнку аголенай фігуры. Вызначыць аптымальны баланс тонавай і лінейнай распрацоўкі, кантрасту святла і цені і падпарадкаваць

графічныя сродкі для дасягнення канчатковай мэты – выхаду на высокі ўзровень прафесійнага майстэрства ў малюнку.

Прапануюцца наступныя практычныя заданні:

- малюнак аголенай мужчынскай фігуры ў нескладанай позе;
- малюнак аголенай мужчынскай фігуры з апорай на адну нагу;

- малюнак аголенай жаночай фігуры ў нескладанай позе;

- малюнак аголенай жаночай фігуры з апорай на адну нагу.

Акрамя аўдыторных заданняў, студэнты выконваюць самастойныя работы:

- малюнак фігуры чалавека з анатамічных табліц (мышцы), фармат паперы А -2;

- замалёўкі фігуры чалавека ў дынамічнай позе (10 зама-лёвак), фармат паперы А -3.

ІНФАРМАЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

Авсиян, О.А. Натура и рисование / О.А.Авсиян. – М.: Изобразительное искусство, 1985. – 135 с.

Агамирова, А. Советский станковый рисунок / А.Агамирова, Р.Глуховская. Первая Всесоюзная выставка: альбом. – М.: Сов. художник, 1981. – 174 с.

Аксенов, Ю.Г. Цвет и линия: практ. руководство по рисунку и живописи / Ю.Г.Аксенов, М.М.Левидова. – М.: Сов. художник, 1976. – Вып. 3. – С. 21–29.

Аксенов, Ю.Г. Рисунок / Ю.Г.Аксенов. – М.: Панорама, 1990. – С. 17–28.

Алехин, А.Д. Изобразительное искусство. Художник. Педагог. Школа: книга для учителя / А.Д.Алехин. – М.: Просвещение, 1984. – 168 с.

Барц, А.О. наброски и зарисовки: учеб.-метод. пособие для худ. училищ и училищ прикл. искусства / А.О.Барц. – М.: Искусство, 1970. – С. 32–45.

Барц, А.О. Рисунок в средней художественной школе / А.О.Барц. – М.: Изд-во Акад. художеств СССР, 1963. – 198 с.

Беда, Г.В. Основы изобразительной грамоты / Г.В.Беда. – М.: Просвещение, 1981. – 211 с.

Королев, В.А. Материалы и техника рисунка: учеб. пособие / В.А.Королев. – М.: Изобразительное искусство, 1987. – 78 с.

Кулебакин, Г.И. Рисунок и основы композиции / Г.И.Кулебакин. – М.: Высш. школа, 1988. – 145 с.

Нестеренко, В.Е. Линейный рисунок: учеб.-метод. пособие / В.Е.Нестеренко. – М.: Педагогика, 1990. – 207 с.

Радлов, Н.Э. Рисование с натуры / Н.Э.Радлов. – М.: Сов. художник, 1965. – 28 с.

Ростовцев, Н.Н. Академический рисунок / Н.Н.Ростовцев. – М.: Просвещение, 1984. – 231 с.

Шаура, Р.Ф. Перспектыва ў малюнку і жывапісе / Р.Ф.Шаура. – Мінск: Беларусь, 1999. – 112 с.

Шаура, Р.Ф. Малюнак у навучальным працэсе / Р.Ф.Шаура. – Мінск: Беларусь, 2003. – 119 с.

Дадатковая

Лаптев, А. Рисунок пером / А.Лаптев. – М.: Изд. Академии художеств СССР, 1980. – 194 с.

Рисунок. Композиция: хрестоматия / сост. Н.Н.Ростовцев [и др.]. – М.: Искусство, 1963. – 324 с.

Товстик, В.А. Рисунок – основа изобразительного искусства / В.А.Товстик // Вопросы преподавания специальных художественных дисциплин: учеб.-метод. пособие. – Минск: Мин-во культуры БССР, 1989. – 96 с.

Шешко, И.Б. Построение и перспектива рисунка: учеб. пособие / И.Б.Шешко. – Минск: Вышэйш. школа, 1977.

Шорохов, Е.В. Композиция: учеб. пособие / Е.В.Шорохов., Н.Г.Козлов. – М.: Просвещение, 1978. – 235 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Крытэрыі ацэнак вынікаў вучэбнай дзейнасці

1 бал – адсутнасць ведаў па малюнку, студэнт поўнасьцю не выканаў заданне.

2 балы – фрагментарныя веды па выяўленчым мастацтве; няма ведаў па выкарыстанні правіл лінейнай і паветранай перспектывы; наяўнасць грубых памылак па кампазіцыйным вырашэнні; нізкі ўзровень выканання задання.

3 балы – недастаткова поўны аб'ём ведаў па малюнку; галоўныя патрабаванні задання не выкананы; слабае валоданне тэхнічнымі прыёмамі малюнка; відавочная адсутнасць навыкаў святлоценнявой мадэліроўкі.

4 балы – студэнт не валодае 60% кампанентаў па 10-бальнай сістэме. Ён дапусціў значныя памылкі пры вырашэнні экзаменацыйнага задання, але валодае здавальняючымі ведамі па прадмеце.

5 балаў – у рабоце дапушчаны памылкі ў кампазіцыі, перспектывнай і прасторавай пабудове, танальных адносінах.

6 балаў – у рабоце прадэманстравана веданне выяўленчай граматы і валоданне тэхнікай выканання, але маюцца памылкі у кампазіцыйным вырашэнні, святлоценнявой распрацоўцы.

7 балаў – студэнт часткова не выканаў патрабаванні экзаменацыйнага задання, няўпэўнена валодае тэхнікай, але пры гэтым праяўляе правільнае разуменне задач і вытрымлівае паслядоўнасць іх рашэння.

8 балаў – работа адказвае асноўным патрабаванням экзаменацыйнага задання, але маюцца дробныя недахопы або тэхнічная незавершанасць, якія не перашкаджаюць мастацкай цэльнасці.

9 балаў – работа студэнта адпавядае патрабаванням экзаменацыйнага задання, выканана на дастаткова высокім мастацкім узроўні, праяўлена веданне акадэмічных правіл і законаў малюнка.

10 балаў – студэнт дасканала выканаў заданне згодна з патрабаваннямі, праявіў творчыя здольнасці пры вырашэнні пастаўленых задач, паказаў выдатнае валоданне мастацкімі тэхнікамі, перспектывай, прадэманстраваў уменні святлоценнявой распрацоўкі, пошуку прапарцыянальных суадносін прадметаў і дэталей пастаноўкі; работа выканана на высокім мастацкім узроўні.

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі

Для кантролю якасці адукацыі выкарыстоўваюцца наступныя сродкі дыягностыкі:

- тыпавыя заданні;
- разлікова-графічныя работы.

Вучэбнае выданне

МАЛЮНАК

*Тыпавая вучэбная праграма
для ўстаноў вышэйшай адукацыі па напрамках спецыяльнасцей
1-18 01 01-04 Народная творчасць (народныя рамёствы),
1-15 02 01-07 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва
(рэстаўрацыя вырабаў)*

Рэдактар І.В.Смяян
Тэхнічны рэдактар Л.М.Мельнік

Падпісана ў друк 17.09.2012. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,11. Ул.-выд. арк. 0,68. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛИ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ